

בלבבי משכן אבנה

שיעורי "בלבבי" מופיעים ב"קול הלשון" בארץ 073.295.1245 ■ USA 718.521.5231

דע את ביטחונך | פחד כנגד ביטחון

'פחד של ספק' הוא זיווג של שורשי כוחות הרע, המנגד את זיווג שורשי כוחות הטוב - האמונה והביטחון. 'פחד של ספק' זוהי מציאות של שתי קליפות הסוככות אוטומות ומצירות לכוחות הקדושה - האמונה והביטחון. מול כוח האמונה עומד כוח הספק - 'אינו יודע ממה מפחד', אינו יודע אם ישנה סיבה ברורה לפחד בכלל. מול כוח הביטחון עומדת מציאות של פחד, שכאמור הינו הפכו של כוח הביטחון. כך נוצרת קליפה כפולה שהיא צירוף של שתי הקליפות יחדיו: קליפת היפך האמונה - ספק, וקליפת הפך הביטחון - פחד, ויחדיו הם יוצרים - 'פחד של ספק'.

נבאר בלשון פנימית למבין דבר. הבריאה בנויה באופן של 'זה לעור מת זה עשה האלקים' - קדושה מול טומאה. האמונה והביטחון הם שורשי הטוב, ואילו הספק והפחד הם שורשי הרע. הקדושה היא 'אחד!' מול ה-'אחד של הקדושה' ישנן שתי קליפות של טומאה המתנגדות לה: א. קליפה של פירוד המנגדת את ה'אחד של הקדושה', ב. קליפה של 'אחד של טומאה' המנגדת אף היא את ה'אחד של קדושה'. ה-'ספק' הוא קליפה טמאה של פירוד, הוא בחינה של 'שניים' מול ה'אחד של הקדושה'. ה-'פחד' הוא קליפה טמאה, בחינה של 'אחד של טומאה'. שהרי גם לטומאה ישנו כוח של אחדות, כמו דורו של אחאב שעל אף שהיו עובדי עבודה זרה, כיוון שהיתה ביניהם אחדות היו נוצחים במלחמתם. נמצא שגם ה-'אחד של טומאה', של עבודה זרה, יכול לנצח. כאשר שני הקליפות הטמאות הללו מצטרפות יחד, קליפת ה-'אחד' מצטרפת עם קליפת ה-'פירוד', נוצר צירוף של 'פחד של ספק'. אין בבריאה קליפה יותר גדולה מזו, זהו התוקף הגרוע ביותר שיכול להיות בצד הטומאה.

פחדו של הקב"ה - שמה ינתקו הענפים משורשם

הגדרנו והסברנו כי הפחד הוא הפך הביטחון. עד כמה שברור כי הביטחון הוא משורשי כוחות הקדושה, אם כן לכאורה הפחד הוא משורשי כוחות הטומאה (ואכן כך ביארנו בפסקה הקודמת). ברם, כבר הזכרנו רבות כי לכל כוח וכוח שקיים בבריאה יש מקום בתיקון, ורק כאשר משתמשים בו חוץ למקומו ושלא במידה ובמינון הראוי, הוא גורם להפרת איזון וחולי, וזו היא רעתו. לפיכך ברור שגם לכוח הפחד קיים מקום בצד הקדושה והתיקון. נעמוד על עניינו של הפחד דקדושה.

יש להתבונן, מדוע היה קשה לגמרא היאך אותם הנביאים שלא ראו את המלאך פחדו, ומה היה ההכרח לתרץ קושיה זו על ידי תירוץ פנימי ורוחני - שכיוון שמזלם היה מודע להופעת המלאך על כן הם פחדו. לכאורה למה אי אפשר להבין שלפעמים אדם פחד סתם כך, מבלי כל שמץ של מודעות מכל רובד נפשי שהוא לגורם הפחד?

בפשטות הגמרא מורה הוראה - שלא יתכן שאדם מתוקן ומאוזן בנפשו יחוש תחושת פחד מבלי סיבה שגורמת לכך. ואילו לא היתה שום מדרגה בקומת האדם שקולטת סיבה לפחד, לא ייתכן שמערכת הפחד תתגלה ותפעל בנפש.

אך יתר על כן, על פי דברינו קושית הגמרא ברורה ומובנת, והתירוץ שתירצה הינו עמוק יותר. הגדרנו כי בשונה משאר סוגי היראות והמוראים למיניהם, מערכת הפחד פועלת רק כאשר ישנה ברירות חדות וודאות לדבר שגורם את הפחד. על כן, תממה הגמרא היאך יתכן שפחד כל כך עצום יחול על חגי זכריה ומלאכי בעוד שהכח תוב מעיד עליהם שהם לא ראו את מחזה המלאך. לפיכך, ביארה הגמרא שבהכרח היתה להם מודעות ברורה חדה וודאית לנוכחותו של המלאך הנורא, אלא שברירות זו הגיע ממקום גבוה במדרגת נפשם - מראייתו הברורה של מזלם, אך ברבדי הנפש התחתונים יותר, הם לא ידעו בדיוק ממה הם מפחדים.

לכן הגמרא במסכת מגילה הורתה שכאשר אדם חש תוקף של פחד מבלי שעניו הגשמיות רואות סיבה ברורה לכך, שידע שכח ראה הוא מצוי במקום שיש בו סכנה מגורם רוחני כל שהוא שמעלו קולט אותו וברירות. ועל כן היא מייעצת לו לנקוט בפעולות על מנת להינצל, כגון: שיקרא קריאת שמע, ועוד אפשרויות כפי שמבואר שם. וזהו גם פשר דברי הגמרא הנוכרת במסכת פסחים, שאותן הפעולות בלא נטילת ידיים שגורמות לאדם פחדים. פחדים אלו מגיעים מחמת שהוא הביא על עצמו סכנות רוחניות שעניו הגשמיות לא יכולות לקלוט, אך מזלו רואה ומפחד.

מכל מקום התוודענו לידיעה נפלאה ועמוקה מאוד - שקיים מצב נפשי שנקרא 'פחד של ספק'. והיינו שמזלו של האדם קולט את ודאות וחדות הסכנה, אך כאשר הפחד משתלשל מטה אל רבדי הנפש התחתונים, הוא מתגלה כפחד של ספק - מפחד ואינו יודע ממה מפחד.

ב"ב, עד, ע"ב - רב יהודה הינדוא משתעי, זימנא חדא הוה אזלינן בספינתא, וחזינן ההוא אבן טבא דהוה הדיר לה תנינא, נחית בר אמוראי לאתויה, אתא תנינא קא בעי למבלע לה לספינתא, אתא פישקנצא, פסקיה לרישיה, אתהפיכו מיא והוו דמא, אתא תנינא חבריה שקליה ותליה ליה וחיה. הדר אתא קא בעי בלעא לספינתא, הדר אתא ציפרא פסקיה לרישיה, שקלוה לההיא אבן טבא שדיוה לספינתא, הוה הני ציפרו בהדן, אותבינהו עלייהו, שקלוה ופרחו להו בהדה.

ואמרו בזוה"ק (ויחי, רלא, ע"ב) ת"ח, האי אבן איהו אבן טבא ודא הוא רזא דכתיב (שמות, כח, יז) ומלאת בו מלואת אבן ארבעה טורי אבן, ואלין אינון סדרין דאשלמותא דאבן טבא, אשלמותא דאבן יקרה, בגין דאית אבן אחרא דכתיב (יחזקאל, לו, כו) והסירותי את לב האבן מקרבכם, עיי"ש בהרחבה בסוגית אבן. והבן ששם "אבן טבא" הוא שם כללי לאבנים טובות. עיין מורה נבוכים (ח"ג, פ"ד).

ב"ב, קמה, ע"ב - דאמר רב משרשיא משמיה דרבא, מאי דכתיב (קהלת, י, ט) מסייע אבנים יעצב בהם, בוקע עצים יסכן בהם, מסייע אבנים יעצב בהן, אלו בעלי משנה, בוקע עצים יסכן בהם, אלו בעלי גמרא. (ועיין בגדר בעלי משנה - עירובין, כא, ע"ב. נד, ע"ב. חגיגה, יד, ע"א. ב"מ, לג, ע"ב. סנהדרין, ק, ע"ב). ועיין פסיקתא זוטרתא (קהלת, שם) על פשוטו של פסוק, שאין אדם יכול לעשות מלאכה חשובה כי אם יטרח בה והוא יעצב בהם, כמו בעצבון תאכלנה (בראשית, ג, יז) וכו', ופירשו, שאם רוצה אדם לעסוק בתורה ובחכמה ולהסיע דברים עמוקים ממקומם שהם מושרשין כמו אבני ההר, עצב בהם עד שיקיא חלב שינק משדי אמו. ועיין רש"י שם על אתר. אולם יעויין בתורה תמימה על אתר שכתב, ויתכן שקורא למשנה אבנים, משום דדבריה הם אבני הפנה שעליהם נוסד התלמוד.

ואמרו בזה"ק (ויחי, רלא, ע"ב) ת"ח, האי אבן איהו אבן טבא ודא הוא רזא דכתיב (שמות, כח, יז) ומלאת בו מלואת אבן ארבעה טורי אבן, ואלין אינון סדרין דאשלמותא דאבן טבא, אשלמותא דאבן יקרה, בגין דאית אבן אחרא דכתיב (יחזקאל, לו, כו) והסירותי את לב האבן מקרבכם, עיי"ש בהרחבה בסוגית אבן. והבן ששם "אבן טבא" הוא שם כללי לאבנים טובות. עיין מורה נבוכים (ח"ג, פ"ד).

אולם בפרטות יותר עיין עוד שם (תצוה, קפד, ע"ב) עלמא תתאה (השכינה) קיימא לקבלא תדיר, והוא אקרי אבן טבא, וכו', וביומא דכפורי אתנהיר ההוא אבן טבא בנהירו דלעילא מגו נהירו דעלמא דאתי, וכדין מתקנין ישראל לתתא. והנה נודע שיוה"כ הוא הארת הרצון, כי כלל כל מ' יום של אלול ועשי"ת ימי רצון, ושלמות הרצון נגלה ביוה"כ. ומצד כך בחינת "אבן טבא" שורשה ברצון, כמו שהרחיב לבאר בליקוטי מוהר"ן (תורה ד) וז"ל, וחזינא ההוא אבן טבא דהדר ליה תנינא היינו בחינת אבן שלימה רצונו, בחינת הרצון הנ"ל. דהדר ליה תנינא, זה מצח הנחש שמסבב ומתגבר על הרצון, עיי"ש כל התורה. (ועיין מהרש"א על אתר שהאבן טובה היא התורה. ועיין מלבי"ם (בראשית, ב, א) שהאבן טבא הוא השכל).

וטעם הדבר שיעצב בהן, פירש רשב"ם שם, וז"ל, ששונה משניות כל היום ואין לו "אלא צער" שמתקשה בטעמיהן ואינו יודע לפרש. ויעויין במהר"ל בחידושי אגדות על אתר שכתב, וז"ל, כי בשל משנה כל ימיו רעים, "שאין נהנה" כלל מן תלמודו, והלמוד הוא עול על האדם, ולפיכך עליו נאמר מסייע אבנים יעצב, כך הלומד המשניות למוד שלהם טורח ועול על האדם, כמו מי שמסייע האבן ממחצב ששם חוצבין האבנים, עכ"ל.

וביאור נוסף מצינו בר' צדוק (פרי צדיק, וארא, אות ד) וז"ל, מסייע אבנים יעצב בהם אלו בעלי משנה וכו', ואיתא בגמ' (עירובין, נד, ע"ב) והולכי, אלו בעלי מקרא. על דרך, אלו בעלי משנה. שיחו, אלו בעלי תלמוד שכל שיחתו דברי תורה. והוא כי בעלי מקרא רק "הולכי", שמתחילין לילך. ובעלי משנה נקראו "על הדרך", שכבר הם על דרך להגיע למקום השלמתם, עכ"ל.

ועומק מהות הארת אבן טבא זו, שמעלה ממות לחיים, כמ"ש שם, "ותליה ליה וחיה". וזהו רפואה ע"י אבן זו. וכן אמרו שם, "הוה הני ציפרי בהדן, אותבינהו עלייהו, שקלוה ופרחו להו בהדה", זהו ממיתה לחיים. ועיין רשב"ם וריטב"א שם, שתולין אבן זו בצוארו של המת וחיה. ושורשה באבן של אברהם (ב"ב, טז, ע"ב) שהיתה תלויה בצוארו וכל הרואה אותה מתרפא.

ואבן זו היא שורש בחינת הארת תחיית המתים, ומצד כך דנו הפוסקים שיש רפואות אף לטרופות. עיין חזו"א (יו"ד, הלכות טריפות, סימן ה, אות ג). ואגרות משה (ח"מ, ח"ב, סימן עג). ומשנה הלכות (ח"ו, סימן קכח). וציץ אליעזר (חלק יט, סימן לד).

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון זה

ניצבים | י-ח

אתם נצבים היום. יום, ימ-ו. והנה י-מ הוא שורש להפוך מיחיד לרבים, כנודע, כגון בית - בתים, איש - אנשים, כוכב - כוכבים.

והנה אות יו"ד עשירית מההתחלה, ואות מ' עשירית מהסוף. והוא שורש הריבוי, כי עד תשע זהו יחידות, ומעשר נעשה ריבוי, ופשוט. ונמצא שאותיות י-מ, הם ריבוי מתחילה לסוף, ומסוף להתחלה.

ושורש ריבוי זה מתגלה במים, מ-י-ם. ומים אין להם שם יחיד אלא רק שם של רבים. כי המים כל היותם ריבוי של טיפות, ולכך אין להם שם של יחיד. ודבר זה נגלה בעיקר בים שכל שמו אותיות הריבוי. כי הים כל מהותו ריבוי של מים.

ובזה נבדל סתם מים, ממים חיים. כי סתם מים שורשם במימי הגשמים, שעליהם אמרו (ב"ב, טז, ע"א) שלכל טיפה וטיפה יש דפוס לעצמה שלא יתערבו ברדתם אלא רק לתתא, והרי שאין להם צירוף בשעת ירידתם. אולם מים חיים, מים שנובעים, מתפשטים ולא מכובים, וזהו צירוף של חלקי המים יחדיו. וזהו מים חיים, חי-ים. חיות של י-ם. אולם שורש הגשמים בשמים, מי-שם, ושם הכל מאוחד. ומשורש זה נגזר מלת יום, ימ-ו. כי יום עניינו צירוף כ"ד שעות, ובכל שעה תתר"פ חלקים, כנודע.

ויחדיו נעשה יום.

ובהיפך אותיות מ-י, שאלת מי. ועיין חשק שלמה (השורשים, אות מ, מי) וז"ל, מי - מלת השאלה על גוף הדבר בהבדל והפרט משאר הגופים. שבשאלת "מה" אין ההשגחה על שאר הגופים כי אם על הגוף עצמו מה הוא, ובשאלת מי "יכלול השואל רק שאר גופים במחשבתו", וישאל על אחד מהם מי הוא ביחוד מן השאר, עכ"ל, עיי"ש.

וכאשר יש פרוד ואין צירוף. במקום זהו בחינת מצרים, מצר-ים, וכמ"ש רבותינו מיצר-ים. ובזמן זהו בחינת ת"ב, זמן של פרוד וחורבן. ועל זמן באה שאלת מתי, מי-ת, היינו איזה חלק בחלקי הזמן. וע"ז כתיב עד "מתי" עוזך בשבי, ואזי חרב ביהמ"ק שנמצא בהר המוריה, מי-רוה. ועל זמן החורבן כתיב השיב אחר ימינו. ימין, ימ-ין. כי הימין מקרבת. והוא בחלקו של בנימין, ימ-בני. ושם היו אורים ותומים. אורים, אור-ים. תומים, תומ-ים. ובנפש זהו בחינת יתום, ימ-תו. נפרד משורשו עומד כיחידה לעצמו. ובתיקון הוא בבחינת היום אם בקולו תשמעו. כמ"ש אליהו, "היום". והוא בחינת מיד, מי-ד. והוא הארת משיח, מי-שח. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליטי"א במיוחד לעלון זה

התבודדות הספר הבא של הרב שיפורסם

ספר זה עוסק במישור המעשי - בהכנה להתבודדות ובהדרכה מעשית בהתבודדות עצמה, אך תכליתו להביא את האדם לתפיסת חיים חדשה - "חיים של התבודדות".

הספר מותאם יותר לנפשות הקרובות יותר לתמימות ופחות להשכלה (הספר ידע את נשמתך' מהווה המשך לספר זה ועוסק בנושאים אלו ביתר בירור והעמקה).

מומלץ לקרוא את הספר מתחילתו ועד סופו בכדי לקבל את התבנית הכללית של הדברים ואח"כ לקרוא במתינות פרק-פרק. זה אינו ספר קריאה אלא ספר עבודה ולכן כדאי להתייחס לכל פסקה מצד עצמה ולתת לכל שלב את מקומו הראוי.

קליפה החופפת ע"ג דבר ראיית הדבר "מקופיא"

כל קליפה נקראת קליפה בלשון הקודש מאותו שורש של "מקופיא", מושג שנמצא בש"ס כמה וכמה פעמים, יש "כפרה מקופיא" בגמ' בתחילת זבחים, וכו', כל "מקופיא" זה מאותו שורש של "מקיף", מה שנמצא מסביב, מה שנמצא מבחוץ, מקיף וסובב לדבר, זהו "מקופיא", והמילה קליפה עצמה, זה היקיפו של הדבר, הוא זה שמתגלה בכח הקליפה.

ובהגדרה המדוייקת יותר, כל דבר, יש בו מציאות של כללות, ויש בו מציאות של פרטות, זה מה שדובר הרי, בהרחבה, בפעמים הקודמות, בכל סוגית האב האב והבן, שורש וענפים, כלל ומציאות של פרטים.

בתחילת דבר, כאשר האדם רואה דבר, שומע דבר, מתבונן בדבר, המושכל ראשון על דרך כלל, כמעט ללא יוצא מן הכלל [אא"כ מי שיש לו מוחין דגדלות גבוהים מאד], ע"ד כלל תפיסת האדם שהוא רואה את כללות מה שנמצא בדבר, ולאחר התבוננות והעמקה, לאט לאט הוא מכיר את החלקים, את המרכיבים שמהם מורכב מציאות הכלל. התפיסה הראשונית הזו, אם היא הופכת להיות כח ה"קביעה וקיימא" בנפשו של האדם, היא נקראת קליפה, וכמו שהוזכר שקליפה עניינה כח של היקף.

קיפול וקליפה שמשורש ק.ל.פ.

ובלשון אחרת, השורש של קליפה זה ק'ל'פ', שזהו מאותו שורש של קיפול, לקפל דבר, היינו שלקחנו את הפרטות שבו וגזנו אותו בתפיסה של כלל, זה נקרא קיפול. יש קיפול מצד הקדושה, מה שנאמר אצל יעקב אבינו "וישכב במקום ההוא וילן שם כי בא השמש", ואומר שם רש"י מיסוד דברי חז"ל "קיפל כל ארץ ישראל תחתיו", שם זה היה מצד הקדושה, שהראה לו ליעקב אבינו שארץ ישראל נוחה להיכבש, אבל מהות של קיפול, עניינו של קיפול הוא, יש את ההתפשטות של הדבר, ההתרחבות של הדבר, שזה כח הכלל שנתרחב לכל צדדיו, שזה שורש ההתפרטות, גם אם לא התפרות בפועל, אבל זה תפיסת ההתפרטות בהתרחבות. ויש את תפיסת הקיפול שהיא ההחזרה של הדבר לכלל שבו, לשורש שבו לתפיסה שהיא לפני ההתרחבות. "היה העולם מתפשט עד שגער בעולמו ואמר לעולמו די", כמו שאומרת הגמ' בפרק ג' דחגיגה

שזהו ש-ד-י, ה"אמר לעולמו די" שאחרי ה"מתפשט", יש את ה"קיבל" שבדבר, שעוד לפני ה"מתפשט", כלומר, זה תחילת הדבר כפי שהוא היה בצורת הצטיירותו בראשית ימות עולם.

כשזה מתגלה מצד הקדושה, זהו תפיסת הכלל שלמעלה מהפרטים, שממנה נולדים הפרטים, והיא חוזרת אח"כ לכלל, כפי שהוזכר כבר בהרחבה לעיל, שזהו "כלל ופרט וכלל".

אבל כשזה מתגלה מהצד של הקליפה, הקליפה תופסת את הדבר באופן של היקיפו של הדבר, באופן של כללותו, וביתר חידוד של ההגדרה ככל שהאדם רואה את הדבר מקרוב, אז הוא רואה אותו בהתפרטותו לפרטיו, וככל שהאדם רואה את הדבר מרחוק, בבחינת "מרחוק הוי"ה נראה לי" "וירא את המקום מרחוק", וכן ע"ז הדרך, ככל שהאדם רואה אותו מרחוק, הוא רואה את כללותו והוא לא רואה את פרטותו של הדבר.

הדוגמא הבהירה והפשוטה, כאשר האדם מסתכל למטה, נראים לו שהשמים הם תכלת, זה מה שהוא רואה, אבל אליבא דאמת זה נובע מחמת הריחוק, שהוא רואה את הדבר כמקשה אחת.

אבל ככל שהוא מתקרב לדבר, הוא רואה את הדבר באופן מדוייק, באופן של פרטות הדברים.

כח הקליפה שמעלים את ההתפרטות שבדבר

ולפי"ז, החידוד של הגדרת הסוגיא, הקליפה שחופפת על הפרי, בהגדרה הפשוטה, היא מעלימה, היא מסתירה את מה שנמצא בתוך מציאות הדבר, כדוגמת דבר שגונזים אותו, או כששמים דבר באוצר, שמכסים אותו, מעלימים אותו, וכן כיסוי הדם, "וכסהו בעפר", מכסים את הדבר, מעלימים אותו, ומצד כך, גם קליפה מעלימה, בוודאי שזה אמת.

אבל בהגדרה המדוקדקת יותר, הקליפה גורמת שהאדם תופס את הדבר מרחוק, ואם הוא תופס אותו מרחוק, א"כ הוא תופס אותו באופן של כלל, באופן של "מקופיא", באופן של "היקף", לא באופן של קירבה המשיגה את פרטות הדבר, כלומר, מלבד מה שגנוז במציאות הקליפה

תפיסת ה"מקופיא" מכח "דקום דחפא על מוחין"

כמו שמבואר בדברי רבותינו בגולגולת, יש את מח האדם, ויש את הקרום "דחפא על מוחין", ויש בזה סוגיות מפורשות בחולין, מה הדין באופן שיש נקב בקרום אם זה עושה טריפה. הקרום הזה שנמצא על ה"מוחא", על המח או על האויר שבמח, שזהו ה"קרומא דאוריאי" בלשון רבותינו וכן ע"ז הדרך - הקרום שנמצא על גבי המח, הוא בעצם כח שחופף על הדבר ומסתיר אותו.

ולהבין ברור, כל פעם שהאדם חושב, מאיפה יש לו כח של מחשבה - יש את מציאות המח, ויש "מוחין" בתוכו ומכחו הוא חושב, אבל מכיון שיש "קרום דחפא על מוחא", אז האדם, בעומק, לא חושב ע"ד כלל, מתוך המוחין עצמו, אלא מחשבתו היא מכח הקרום שחופף על המח, מכח כך הוא חושב, לכן, ע"ד כלל, אם האדם לא יעיין, יעמיק ויחדד את הדברים, אז המבט שבו הוא רואה כל דבר, הן במבט כפשוטו, במבט של ראייה, הן בתפיסת השמיעה, והן בעומק, בכח המוחין בשורשם, בפנימיותם שהם שורשי החושים, הוא תופס את הדבר מכח קרום שחופף על הדבר, ואם הוא לא עמל לברר את הדבר, אז הוא נשאר בתפיסה השורשית מעיקרא, שהיא כך, כך תינוק נולד וכך האדם גדל, וכל שהוא עמל יותר בדברי תורה, והמח שלו יוצא מהכח לפועל, "חכמה" - כח - מה, הוא מוציא את עצם כח המחשבה, את החכמה, מהכח לפועל שזה לא יהיה שכל בכח, אלא זה יהפוך להיות שכל בפועל, שהוא הנקרא בלשון רבותינו "השכל הפועל", שהוא יצא לפועל, אז המחשבה לא באה מהקרום דחפא על מוחין, אלא זה מחשבה מכח עצם מציאות המוחין, שמשם האדם חושב, אבל זולת כך, מטבע יצירתו של האדם ועל דרך כלל אצל רוב בני אדם כך נשאר כמעט לחלוטין, "כביאתו לעולם, כך יציאתו מן העולם", אז צורת המחשבה של האדם, שהאדם חושב מהמקום דחפא על ה"מוחין", מהקרום שחופף על המח, וכשזה מקום מחשבתו, זה צורת מחשבתו, מדגישים - זה מתגלה מהמציאות הגמורה שכך היא צורת המח, כמבו' בסוגיא בחולין שכך היא צורת המח, זה המקום שממנו הוא חושב, ולפי"ז, זה צורת מחשבתו, המחשבות שהוא חושב. ■ המשך בע"ה שבוע

הבא מתוך סדרת בלבביפדיה עבודת ה'.

שהיא מכסה, היא מעלימה והיא מסתירה את הדבר, בעומק, את מה היא מעלימה, את מה היא מסתירה, את מה היא מכסה? [לפחות בחלק גדול מהמקרים], היא לא מכסה ועמלימה את עצם החפצא, אלא היא מכסה ומעלימה את ההתפרטות של כל חלקי הדבר, והאדם רואה את הדבר באופן של כללותו, והוא לא רואה אותו בפרטותו.

וכדוגמא בעלמא - בדוגמא השורשית אם ניקח את האגוז שזה סוגייתו, הקליפה שלו, כאשר היא חופפת על הפרי, כשהאדם רואה את האגוז כשהוא עם הקליפה שעל גביו, אם נשאל אותו מה זה החפצא דידן, אז בוודאי, חזותו מוכיח עליו שהוא אגוז, אבל הוא מסתיר את פנימיותו, איך הוא מתראה בדקותו ב"תוכו" שהוא "אוכל", איך צורת חלקיו, מה מהותו, כמה הוא בשל, האם יש לו אופן דקלקול בתוכו וכן ע"ז הדרך, יש כאן הסתרה, אבל זה לא מסתיר את תורת ה"שם אגוז" שעליו, שההגדרה הכללית היא שכל שם תואר של דבר זה שם תואר של כח הכללות שלו.

ועוד פעם א"כ, הגדרת הדברים היא, שמציאות הקליפה גורמת לאדם שהאדם תופס את הדבר בתפיסת ההיקף שלו, והוא נשאר בהיקף שבדבר, בחיצוניות שבדבר, בבחינת "רשעים סביב יתהלכון".

ישנה הבחנה של "סביב" שהוא לא בוקע לעצם נקודת הפנים, שזה שייך כבר לחלק השלישי, שהקליפה נמצאת בתוכו, שבנקודת יסוד הדברים היא מעלימה את שורש ה"ציון", את נקודת הפנים שבדבר, הנקודה השורשית שבדבר, זה שייך לחלק השלישי.

אבל בחלק השני, שבו אנחנו עוסקים בעיקר השתא, זה מעלים את הרכבת מציאות הדבר, הם מקבלים את המבט שנמצא בהיקפו, בסביבותיו של הדבר, זה כח מציאות הקליפה, והשורש של הדבר כמו שנתבאר, כי הוא מעלים את הדבר על ידי הרחקה מהדבר, "מרחוק הדבר נראה לי", מציאות הדבר נראה לו מרחוק, כלומר, שא"כ, הוא רואה את היקפו, הוא רואה את ה"מקופיא" שלו, הוא לא רואה את מציאות הדבר בהרכבת חלקיו, זה התפיסה שנקראת קליפה.

אור א"ס

אלגביש, א-לגביש, א - אלופו של עולם. לגביש, גימ' משה, כמ"ש (ברכות, נד, ע"ב) אלגביש, שעמדו על גבי איש, זה משה. ועמידתם היה בה ג' בחינות. א. שעמדו באויר (עיין ערך קטן רוח). ב. שעמדו ע"ג משה, כנ"ל. ג. שנקשרו לעילא, לאלופו של עולם, ולכך לא ירדו. ובדרך רמז, כתיב (במדבר, לה, ד) וחוצה אלף אמה סביב, גימט' אלגביש. והיינו שאלופו של עולם סביב. וכתיב (יואל, ב, כז) ואני הוי"ה אלהיכם ואין עוד, בגימט' אלגביש.

צמצום

צר - צמצום. ואמרו (ילק"ש, ישעיהו, רמז תכד) אמר ר' אלעזר בן פדת, כשם שהביא הקב"ה על המצרים (לשון מיצר וצמצום) במצרים, כך עתיד להביא על ארם. דאמר רבי אלעזר, כל צר שבמקרא "חסר", על אומה זאת (אדום) הוא מדבר, וכל צור שבמקרא "מלא", על צור המדינה הוא מדבר. מה במצרים דם אף כאן וכו', ברד, אף כאן, שנאמר וגשם שוטף ואבני אלגביש.

קו

אמרו (ברכות, נד, ע"א) אבני אלגביש במורד בית חורון. ועיין רש"י (סנהדרין, לד, ע"ב) בית חורון, מקום צר, ואין דרך לנטות ימין ושמאל, וצריך האחד לנטות לאחוריו עד שמוצא מקום לנטות. והוא בחינת קו, לפני שנחלק לג' קוים. ובדרך רמז, כתיב (ישעיהו, כה, ט) הנה אלקינו זה קוינו, בגימט' אלגביש.

עיגולים

אמרו (בתי מדרשות, ח"א, סדר רבה בבראשית, ד"ה למעלה מכולם) ויום הגבול מוקף סביבות כסאו (כסא הכבוד), ונהרות של להבה מקיפין את ים של אש, ועננים גדולים מקיפין את נהרות של להבה, ועבי קל מקיפין את העננים הגדולים, ואבני אלגביש מקיפין את אבני ברד.

יושר

אלגביש, עיין רד"ק (ספר השרשים, ערך גבש) ואבני אל גביש (יחזקאל, יג, א) פירוש אבני ברד דומות אל גביש, כי הוא שתי מלות במקצת ספרים מדויקים, ובקצתם יוצא מלה אחת. אולם בברכות (נד, ע"ב) חילקו המילה לשלש חלקים, על - גבי - איש. והרי ג' בחינות למלת אלגביש.

א. מלה אחת, אלגביש. ב. שני מלות, אל-גביש. ג. שלש מלות, על-גבי-איש. והוא בחינת יושר שנעשה מקו אחד ג' קוים. ומצד קלקול של ג' אמרו (בתי מדרשות, ח"ב, אלפא ביתא) ומלאך מטטרו"ן שר הפנים עומד ומשליך עליהן (הרשעים) אבני שיש וכו', ואבני אלגביש. וכל אבן ואבן שיעורו שלש מאות וארבעים וששת אלפים פרסאות, וסימנהון אלגבי"ש. ומהו אלגביש, אל-גיהנם-בראשם. (ועיין מלבי"ן, ויקרא, אות קנב. ותורה תמימה, בראשית, א, הערה א).

שערות

עשו איש שעיר, אדום. ואמרו בפסקיתא דרב כהנא (ז, ויהי בחצי הלילה. וכן בתנחומא, בא, ו) ר' לוי בשם רב חמא בר' חנינא, מי שפרע מן הראשונים הוא יפרע מן האחרונים. מה מצרים דם אף אדום דם וכו', מה מצרים ברד אף אדום כן, וגשם שוטף ואבני אלגביש וגו'. ומעין כך בתנחומא (ווארא, י) אמר הקב"ה, בעולם הזה פרעתי ממצרים בעשר מכות (עשר - שער) ולעוה"ב כך אני פורע ממגוד, שנאמר ונשפטי אתו וגו', ואבני אלגביש.

אזן

כתיב (במדבר, טז, לב) וכל ישראל אשר סביבתיהם - נסו לקולם כי - אמרו פן תבעלנו הארץ. "נסו לקולם כי", בגימט' אלגביש. כי הקול הזה נעשה מכח קולות שהיה במכת ברד שירד בו אלגביש.

חוטם

חרון אף. וכתיב (שמות ד, יד) ויחר אף ה' במשה, ויאמר הלא "אהרן אחיך הלוי" וגו'. גימט' אלגביש, ונעתק מכח חרון אף מדרגת משה שנקרא אלגביש, כמ"ש (ברכות, נד, ע"ב) ונגלה באהרן. ובדרך רמז, זרע לאחיק גימט' אלגביש. וכתיב (הושע, ח, ה) חרה אפי בם, בגימט' אלגביש.

פה

עיקר גילוי הפה בלשון. ונקראת כן ע"ש שלשה, כנודע. לושי, בגימט' אלגביש. שהוא משה כמ"ש (ברכות, נד, ע"ב) שתחלה היה כבד פה וכבד לשון, חסרון בלישה. ואח"כ נעשה דבר לדור. והבן שאבני אלגביש עמדו באויר בין מעלה למטה, בבחינת בינונים תלויים ועומדים, נקודת אמצע, וזהו בחינת לשון, אמצע שמחבר הקצות ע"י שלש

אלגביש אותיות, אב-שלג-י. שנמשך מן לובן שבאב, שהוא בחינת י'. ולמטה נעשה מים, ברד, מעיין שלג. וכאשר נסתלק יעקב נסתלקה הארה זו. ולכך כתיב (שם, נ, י) ויבאו עד גרן האטד, וגו', ויספדו שם מספד גדול וגו', עד גרן האטד, גימט' אלגביש.

אמא

אם גימט' ארבעים ואחת. ואמרו (אוצר המדרשים, ד"ה מנין) ויחדלו הקולות והברד ומטר לא נתך ארצה, כיון שנתפלל משה לא ירדו עוד אבני ברד, ואותן שכבר ירדו לא הגיעו לארץ אלא היו תלוין ועומדין באויר שנאמר לא נתך ארצה, מלמד שהיו תלויים באויר (והבן, שמ"ש ברכות, נד, ע"ב) שעמדו ע"ג איש זה קאי על אלו שעדיין לא ירדו והם עמדו על משה, אולם אלו שירדו נשאר באויר כנ"ל, וגם זה בזכות משה), ואימתי ירדו, בימי יהושע שנאמר ויהי בנוסם וכו'. נמצא תלוין באויר ארבעים ואחת שנה. כמנין אם.

ועוד. בחינת בגדים מאמא. ועיין ספר השרשים (ערך גבש) ורבי יונה פירש, בגד ממיני השרד והפסים.

ד"א

בחינת ישראל. וכתיב (שמות, ט, כו) רק בארץ גשן אשר שם בני ישראל לא היה ברד. ובברד ירד אבני אלגביש. "גשן אשר שם בני ישראל לא", ר"ת אלגביש.

ועוד. זכר לשון זכרון. אבני זכרון, גימט' אלגביש.

נוק'

אמרו (זוה"ק, בראשית, רנב, ע"ב, השמטות) אוריא"ל אתקרו מסטרא דימינא, נוריא"ל מסטרא דשמאלא. והיינו שביחס לאוריא"ל, נוריא"ל שמאל. אולם עיין שם (שמות, מב, ע"א) ואי מזליה נשר אקדים נוריא"ל וכו', עיי"ש. שהוא קו אמצע. וכמ"ש בתיקונים (קה, ע"ב) נוריא"ל רוחא. ושם (קיט, ע"ב) אמרו רצוא דא נוריא"ל ושוב דא מטטרו"ן, הכי סליק בחושבנא. ועיין ברית מנוחה (הדרך השמינית) ועל אבני אלגביש ממונה נוריא"ל. ולכך עמדו באויר מכוחו שהוא בחינת רוחא. אולם שמאל שברוח, נוק' שברוח. ובדרך רמז, לאשה, גימט' אלגביש.

■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

אותם. לש, שורש של שלש. וכאשר טען משה, כי כבד פה וכבד לשון אנכי, כתיב ויחר אף ה' במשה ויאמר הלא אהרן אחיך הלוי ידעתי כי דבר ידבר. אהרן אחיך הלוי גימט' אלגביש, כנ"ל. וכן פי אהרן בגימט' אלגביש. וכן כתיב (יהושע, כד, ה) ואשלח את משה ואת אהרן ואגף את מצרים. "אהרן ואגף", בגימט' אלגביש.

עינים - שבירה

"יפרנו" בגימט' אלגביש, לשון פירורים, שבירה. ועיין מלבי"ם (ישעיהו, ביאור המילות, פ"ל, פ"ל) אבני אלגביש מנופצים. שבירה באבנים עצמם. ויתר על כן כל טבעם של אבנים אלו להרוס, שבירה. כמ"ש (שם, איוב, לח, כג) אבני אלגביש במורד בית חורון, וידוע שהברד יעשה לפעמים הריסות גדולות, כמו הברד שירד בשנת תקמ"ח שהחרים רבים. ובתיקון: יראנה הכהן, בגימט' אלגביש. בחינת אהרן הכהן, וראך ושמח בלב. וזהו "וראך" היפך "כעורים" בגימט' אלגביש. וכתיב (ירמיהו, לב, יט) אשר עיניך פקחות על - "כל דרכי בני" - אדם, גימט' אלגביש.

עתיק

על קריעת ים סוף אמרו חז"ל בעתיקא תליא מילתא. ואמרו (מכילתא דר"י, בשלח, ו) כשעלה האחרון שבישראל מן הים ירד האחרון שבמצרים לתוך הים, התחילו מלאכי השרת לזרוק בהם חצים ואבני אלגביש כענין שנאמר ונשפטתי אתו וגו' (יחזקאל, לח, כב). ועיין פרי צדיק (ויקרא, פסח שני, אות א) אבני אלגביש וכו', עמדו ע"ג איש זה משה וכו', והיינו דמשה רבינו ע"ה איש ענו מרכבה לאין, והיינו עתיקא דכל סתימין דאקרי אין (זוה"ק, ח"ב, פד, ע"ב. אד"ז, רפח, ע"א).

אריך

אורך, אור-ך. כולו אור. ועיין רש"י (יחזקאל, יג, יא) אבני אלגביש, אבני ברד גדולות, ואומר אני לפי שהם מזהירות בכל אבני גביש (ברד) הוא מדמה אותה אל גביש שהיא אבן טובה ענין שנאמר ראמות וגביש (איוב, כח, יח). וכן כתב בספר השרשים לרד"ק (ערך גבש) גבש, ראמות וגביש לא יזכר (איוב, כח, יח), אבן מהאבנים הטובות. ובדרך רמז, להאיר על, גימט' אלגביש.

אבא

כתיב (בראשית, מט, כה) אביך ויעזרך גימט' אלגביש.

מילון ערכים בקבלה ■ נשך ספירות הנמוסות במאצילן

ואין להם שום גילוי כ"א ע"י ספירותיו שהם כוחותיו "המיוחדים בו ומתפשטים ממנו", עכ"ל. ועיין פרדס רמונים (ש"ד, פ"ט. ושער כג, ערך אמונה).

אולם יתר על כן, לא רק שהספירות נאצלו מא"ס ב"ה, והוא מאוחד בהם ו"מולבש" בהם, ו"מחיה" אותם, אלא תחלה היו כלולים בו. וז"ל השומר אמונים הקדמון (ויכוח ראשון) הנה המקובלים כשבאו לדבר מהתחלת המצאת הנמצאות, ואיך האציל הא"ס את ספירותיו, הקדימו בתחילת דבריהם כי קדם מפעליו מאז, היו הספירות "כמוסות בעצמותו", ואח"כ האצילים, ע"ש. וכן לשון הספר טל אורות (ח"א, פ"ז) שהם (הספירות) "כמוסים באור א"ס ב"ה בלי ריבוי ופרוד כלל". ועי"ש (פ"ח, ופי"א). ועיין ויקהל משה (מאמר אדם דאצילות) וז"ל, כל הדברים למטה וכו', יש להם שורש דק וכמוס למעלה בעצמותו של א"ס יתברך. ועיין פתחי שערים (נתיב הצמצום, פתח ב) וז"ל, והוא מה שכיוונו המקובלים שכתבו שקודם אצילות העולמות היו העשר ספירות כמוסות בא"ס, כשלהבת הקשורה בגחלת. והוא דרך משל וענין עמוק. שענין עשר ספירות, הם עשר שמותיו ית', שהם כוחות השגחתו ופעולתו המאיר לנבראים, שע"י יש לנו השגה בהם, ונוכל לכנותם בשם. ואחר הצמצום יש לנו כח לדבר בהם. ובבחינה שקודם הצמצום, אין שייך לייחס שום שם, אין משיג שמו רק הוא לבדו. והיא ג"כ כוונת ר"א הגדול, שקודם שנברא העולם היה הוא ושמו אחד, עי"ש.

ועיין רמח"ל בקל"ח פתחי חכמה (פתחים ה-ו) וז"ל, והמתגלה מן הרצון הזה הוא הנקרא ספירות, אך הרצון הוא א"ס ב"ה. א"כ הספירות הם מדות, מן המדות של א"ס, עי"ש בביאור מהות אצילותם בפתח כ"ד. ודו"ק היטב היטב. ועיין אדיר במרום פירוש היחוד. ועיין לשם (חלק הביאורים, שער דרושי עיגולים ויושר, ענף ד, אות י) וז"ל, עשר ספירות הכמוס ונעלם בא"ס, שהם רק בבחינת עיגולים, עי"ש בהרחבה בביאור הדבר וטעמו. ■ המשך בע"ה בשבוע הבא נכתב על ידי הרב שליט"א במיוחד לעלון

ז"ל העץ חיים (דרוש עיגולים ויושר, ענף ב) דע, כי בזה החלל נאצל א"ק לכל הקדומים, ויש בו מציאות י"ס.

והנה "שורש" העשר ספירות, בא"ס ב"ה, כמ"ש ר' עזריאל (ביאור עשר ספירות, אות ג' ואילך) וז"ל, והדברים הנאצלים מאין סוף הם י' ספירות. ואם יוסף השואל לשאול באיזה הכרח תכריח כי יש שם (בא"ס) ספירות, כי רצוני לומר כי אין שם רק אין סוף לבד. תשובה - אין סוף הוא שלמות בלי חסרון, ואם תאמר שיש לו כח בלי גבול ואין לו כח בגבול, אתה מחסר שלמותו. ושם (אות ה') כתב וז"ל, האיך תאמר שהספירות נאצלות, אני אומר שהיו נבראות כשאר הנבראים. תשובה - כבר הודעתך שאין סוף שלם מבלי חסרון וכו', א"כ הראשון הוא כח כולם, וכח כולם אינם אלא כח ראשון, אע"פ שהראשון כח כולם שאין בפרט אלא מה שבכלל. והמשל על זה, האש והשלהבת והזיקים והגונים, שהם עיקר אחד אע"פ שהם משתנים זה מזה בהתחלק חלקיהם. ועי"ש (אות ח') וז"ל, יש מהם מהספירות שהיו בכח בא"ס קודם צאתם אל הפועל כמו הספירה הראשונה שהיא שוה לכולם, ויש מהם במושכל שנאצלו כמו הספירה השניה שממנה תורה שקדמה לבריאתו של עולם, ויש מהם במורגש, ויש מהם במוטבע כמו הספירות שהם לצורך העוה"ז שנאצלו עתה מקרוב לבריאת העולם (נאצלו לשון אצל - אצלו, ולשון המשכה - ואצלתי מן הרוח, ודו"ק). עי"ש. ועיין שמן ששון על רחובות הנהר (ט, ע"ג, ד"ה וכדי שיתפשט שפע הא"ס).

ואף שנאצלו מא"ס עדיין מאוחדים עמו. וז"ל פירוש אוצר השם (ספ"י, פ"א) ר"ל, שא"ס יתברך בקשר עם ספירותיו "מתייחד יחוד גמור", ואין שם שום שניות, עכ"ל. ועיין מגיד מישרים (ויקהל). וז"ל החסד לאברהם (מעין ד, נהר ל) והספירות מן עצמות הא"ס "המתפשט ומאיר אותם". ועיין מעיל אליהו (ד"ה אנו מתפללין ע"י הספירות) וז"ל, ר"ל, ולבחינת הא"ס המתפשט בהם. ועיין שפע טל (חלק טל, שער שלישי, פ"ג) וז"ל, וכן הוא הענין בא"ס ב"ה ובספירותיו שמתאחד בהם, כי הגם שבא"ס כל הפעולות נעלמות באחדות א"ס בפשיטותו,

נא לשמור על קדושת הגליון

אנציקלופדיה מחשבה

חולון יום ד' 20:30
משפ' אליאס
רח' קדמן 4
לפרטים 050.418.0306

אנציקלופדיה עבודת ה'

יום ג' 20:30 בדיוק
ישיבה ראשית חכמה
רח' בן ציון אטון 8 הר חוצבים
לפרטים 052.765.1571

ישראל 073.295.1245 ■ ארה"ב 718.521.5231

להצטרפות לרשימת העלון | לכל ענייני העלון | לקחת חסות עבור עלון info@bilvavi.net

רכישת ספרי הרב: ספרי אברמוביץ משלוח ברחבי העולם 03.578.2270 | books2270@gmail.com

ספרי מאה שערים רח' מאה שערים 15, ירושלים 02.502.2567 | ספרי אברמוביץ רח' קוטלר 5 בני ברק 03.579.3829

שאלות בכל תחומי החיים יתקבלו בברכה בכתובת rav@bilvavi.net

או בפקס: 03-548-0529 [בשליחת שאלה בפקס, במספר הפקס שאליו תוחזר התשובה,

נא לציין מספר פקס שזמין תמיד, או את מספר התא-הקולי של הפקס]